

DREPTUL

LEGISLAȚIUNE — DOCTRINA — JURISPRUDENȚA — ECONOMIA — POLITICA

APARE ODATĂ PE SĂPTAMĂNĂ

Sub conducerea D-lui SILIU RĂDULESCU Consilier la Curtea de Apel din București

COSTUL ABONAMENTULUI
A SE VEDEA PE COPERTĂ

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA
15, STR. JULES MICHELET, 15

B. P. RĂDULESCU
REDACTOR-ADMINISTRATOR
1 Nov. 1893 — 17 Aug. 1931

I. N. Stambulescu. — *Magistratură Ideală.*
Florin Sion — *Notă la o decizie a Inaltei Curți de Casație.*
Jurisprudența Română. — *Inalta Curte de Casație și Justiție S.-U.* — Recurs în interesul legii. — Deciziile Inaltei Curți. — Dacă au caracter obligator. (Aurel Alexandrescu cu Minsterul de Finanțe).
Inalta Curte de Casație și Justiție S. III-a. — Contract de asigurare. — Condiție rezolutorie. — Rate primite de Societatea asiguratorie. — Dacă se poate cere restituirea lor. — (Soc. „Dacia Română” cu Alexandru Călărășu).
Curtea de Apel din București S. I-a. — Gaj. — Cont curent. — Soldare. — Dobânzi. — Legea Cametei. (José Arié eu Banca Generală a Țarei Românești).
Virgil L. Veniamin. — *Recenzie.*

MAGISTRATURĂ IDEALĂ

Am citit undeva, de mult, că există o lege, desigur o lege de înaltă și superioară conștiință, că cel ce știe ceva, și are puțința a o comunica și altora, e dator să facă uz de această a lui cunoștință, dacă n acest mod poate salva o viață sau un suflet.

Această lege se poate, și trebuie să aibă aplicație nu numai în cazuri grave, spre a scăpa o viață sau un suflet dela peire, ca de exemplu când avem cunoștință despre o crimă ce se planuește; dar chiar și atunci când mari interese morale sau pecuniare ale societății sunt în joc.

Despre această lege morală astfel formulată, mi am adus aminte zilele trecute, pe când reflectam asupra lipsurilor, ce se constată uneori, mult mai des acum după război, în mersul justiției, la noi în țară, ca de altfel și în alte țări, din cauza crizei morale, ce s'a abătut asupra omenirii.

Conduc exclusiv de dragostea prestigiului magistraturii, în cadrul căreia am muncit timp de 43 de ani neîntrerupți, ceace mi-a adus oarecare experiență în această privință, iau libertatea a arăta, care sânt după părerea mea, calitățile cerute unui magistrat ideal.

Fac aceasta, mai ales pentru tinerii magistrați, începători în această carieră și cari prin fundul munților sau al provinciilor îndepărtate, au și mai puțin posibilitatea a și forma o idee clară, de importanța sacerdoțiului lor, merit a servi de îndreptar, tuturor celor ce i înconjură, funcționari la alte autorități, sau particulari, prin viața ce duc. Am arătat cu altă ocazie, unele din condițiile ce în mod absolut se cere, pentru a putea îndeplini cu succes, această foarte grea, dar în acelaș timp nobilă sarcină, de a împărți dreptatea semenilor săi.

„Noblesse oblige” zice proverbul francez, cu acea

conciziune, apanajul rasei latine; adică mai pe larg explicat, cu cât suntem mai sus puși, cu cât avem o situație superioară în țara unde ne-am născut și și trăim, datori suntem, să facem cele mai mari sforțări, spre a fi la înălțimea datoriei noastre.

Am arătat atunci, că prima și cea mai principală însușire, ce se cere celor ce îmbrățișează cariera de magistrat este, pe lângă o cinste exemplară, un caracter independent, adică neinfluențabil în mod absolut, or de unde ar cerca să vie intervenția, bine înțeleasă, în afară de cunoștința, pe cât posibil mai profundată, a principiilor de drept, și a legilor ce are a aplica, la speța supusă spre soluționare.

Revin azi spre a mă ocupa de alte condiții, indispensabile magistratului ideal.

În prim loc este răbdarea, și răbdarea dusă câte o dată până la complectă oboseală, până la suferință fizică, după cum zicea un foarte distins președinte de la Inalta Curte.

Este de sigur foarte obsositor, a asculta zilnic în zecimi și sutimi de procese, arătările părților, câte odată lungi și încălcite, dar și mai des, eforturile extraordinare, spre a ascunde partea slabă a afacerii.

Magistratul trebuie însă, să asculte cu multă atenție, cu încordarea atenției chiar, expunerea faptelor și a chestiilor de drept, fără de care nu se poate rezolva în mod juridic și echitabil, neînțelegerile dintre părți, supuse judecății sale.

În afară de această îndatorire, magistratul trebuie ca orice alt funcționar, să pue mult devotament în îndeplinirea misiunii sale.

Magistratul trebuie să pue tot interesul, toată tragerea de inimă, ca soluția dată să fie justă ținând seamă și de starea de moralitate sau imoralitate, a epocii; căci menirea sa este, să contribuie serios, la menținerea cinstei, în raporturile de afaceri dintre părți.

Indiferența judecătorului, în privința lucrărilor sale, este un mare neajuns.

Numai indiferenței magistraților trebuie atribuită, amănările nesfârșite, mai ales în procesele corecționale, care interesează de aproape moralitatea, și bunul mers al afacerilor.

De asemenea, tot indiferenței judecătorilor, se poate atribui unele măsuri de liberare pe cauțiune pecuniară, sau chiar pe cauțiune morală, a jefuitorilor de milioane din avutul Statului (ce ironie a apropia ideea de liberare pe cauțiune morală, de fapta unor bandiți, care prin falșuri și abuzuri de încredere, fraudează sume enorme).

Această indiferență este cu atât mai gravă cu cât știut este, că liberarea echivalează în fapt cu eterni-

zarea acestor procese pe condica tribunalelor, din cauza lipsei îndeplinirii procedurii, pe care cei interesați, a nu fi judecați, au darul a o perpetua.

În fine o ultimă obligație se impune magistratului, obligație, care în realitate, este o consecință a celor mai sus expuse. Judecătorul după ce a ascultat cu atenție expunerea faptelor și a chestiilor de drept, după ce a examinat în mod serios toate aceste chestii, după ce a dat hotărârea sa, se cade, ca personal, să se intereseze de redactarea hotărârii, adică să expune în scurte cuvinte, motivele de fapt și de drept, care l'au condus la soluția dată.

Să nu se creadă, că motivarea, nu are mare importanță, și că poate fi mai totdeauna lăsată pe seama grefierilor, cari rare ori au titluri universitare; căci lipsa de motivare, ca și omisiunea de a discuta mijloacele esențiale de apărare, pot duce la casarea unei sentințe, care mai îngrijit și cu băgare de seamă redactată, s'ar fi putut menține, fără a mai expune pe impricinați la noi străgăniri.

Acestea sunt reflexiunile ce mi le-a sugerat, dorința da vedea înălțat prestigiul și încrederea, ce impricinații trebuie să o aibă, față de judecătorii lor.

Nimic mai periculos, ca îndoiala ce s'ar putea naște în spiritul omenirii, că justiția nu cântărește în de ajuns, temeiul fiecărei acțiuni intentată, și că nu se pune graba necesară, de a da dreptatea cât mai repede, celui ce o are.

I. N. Stambulescu

Prim Președinte onorific Casație

NOTĂ LA O DECIZIUNE A INALTEI CURȚII DE CASAȚIE

de FLORIN SION

Profesor de drept civil la Universitatea
din Iași

Înalta Curte de Casație printr'o deciziune pronunțată la 18 Octombrie 1911, în urma recursului făcut de către Angelina Hristea, a hotărât cu privire la chestiunea de a se ști dacă copiii adoptatului succed pe adoptator, că *prin adopțiune se creiază o înruderire civilă între adoptat și adoptator; că potrivit și legiuirilor anterioare din țară ca și întreaga economie a art. 313—317 cod. civil, adoptatul intră în familia adoptatorului și ca atare, copiii adoptatului vor succeda prin reprezentarea tatălui lor adoptat, în averea adoptatorului.*

Considerentele deciziunii:

„Considerând că dorința comună a părților și scopul esențial al contractului de adopțiune fiind ca adoptatorul să-și creeze o familie, iar adoptatul să devie civilmente fiul adoptatorului, nu se poate tăgădui că copiii adoptatului devin și dâșii, din punctul de vedere al dreptului civil, nepoți de fii ai adoptatorului, fără a se nesocoti acea dorință și acel scop esențial care prezidează la facerea oricărei adopțiuni;

„Considerând că în legislațiunile care au precedat în țara noastră, codul civil, copiii adoptatului intrau în familia adoptatorului, și că nimic nu dovedește că legiuitorul codului civil s'a depărtat dela această tradițiune, atât de conformă cu obiceiurile țării noastre;

„Considerând că legătura de rudenie creiată prin adopțiune, între adoptator și copiii adoptatului, rezultă din dispozițiunile art. 312—317 cod civil: a) adop-

„tatul și descendenții lui, iau numele de familie al adoptatorului; b) căsătoria este oprită între adoptator și cel adoptat, sau descendenții lui; c) dreptul special de succesiune acordat adoptatorului prin 316 C. civ. asupra bunurilor dăruite de dânsul adoptatului, n'are loc în cazul când acesta din urmă are descendenți; că, toate aceste dispozițiuni invederează în destul că legiuitorul a voit să creeze prin adopțiune, între adoptator și descendenții adoptatului, o rudenie fictivă, după imaginea celei reale;

„Considerând că adoptatul având la succesiunea tatălui său adoptiv aceeași vocație ca și un copil legitim, adoptatul n'ar câștiga asupra succesiunii adoptatorului toate drepturile unui copil legitim, dacă n'ar le-ar putea transmite copiilor săi;

„Că a zice altfel ar fi a nesocoti și da o greșită interpretare art. 313—317 c. civ. și în consecință, casează”.

* * *

1. Reprezențațiunea succesorală este o instituție de drept, relativ nouă, căci accidentalele sublinieri pe care le reliefează legislațiunea romanică, cum, de pildă, *„aequum esse videtur, nepotes neptesque in parentis sui locum succedere”* nu sunt de cât rarissime și timide reflexe pe care le inspira o legislație arhaică, din considerația familiei și a raporturilor de dependență în care se găseau membrii familiei, față cu acel *„pater familias”*, sunt sarbedele scilipiri ale unei noțiuni căreia i-a fost dat să se desvolte cu mult mai târziu.

Și este impresionantă consacrarea romantică ce i s'a dat în evoluția ei, în vechiul drept germanic ¹⁾, când sub Otho I, în lipsa unei legi, dreptul de reprezentare păru așa de firesc, că îl decise pe calea armelor.

Și consacrată fiind reprezențațiunea în condica franceză, fu luată și de condica civilă română în favoarea descendenților, după cum vom vedea mai la vale. Și deși, art. 741 c. civ. francez, nu fu reproduș se admite că și în legislațiunea noastră, reprezentarea nu poate avea loc în ce privește pe ascendenți; după cum iarăși nu s'a putut vre'o dată susține că reprezentarea ar avea loc și în materia testamentară. (Vezi totuși interesanta încercare a d-lui Eug. Petit Jur. Gen. 1926 n. 235 de a consacra *reprezentarea succesorală expresă, și tacită, în materia testamentară.*)

2. **Natura juridică** a reprezentării este cam greu de fixat. Și doctrina o studiază, când: a) ca o modalitate de acomodare a vocației succesorală, în anumite împrejurări, unde, ca un *beneficiu legal*, ea cată să apropie pe anumite persoane, de persoana defunctă, pentru a le face să nu fie îndepărtate de la succesiune, prin proximitatea în grad a altora;

b) Când, unii autori, o socotesc ca o *ficțiune* a legii ²⁾ când, c) alți autori o socotesc ca un *„modus de a dobândi succesiunea.*

1) Autorii reproduc această *„gladiatorio certamine”* din *Michelet, „Origines du droit français”, în Baudry et Wahl Succ 316; Demolombe XIII, 388, etc. în Cours de drept civil III, Florin Sion pag. 80. (Despre succesiuni).*

2) Legislații moderne, ca: condica civilă italiană, art. 729; și C. civ. spaniol, art. 924 etc, evită a mai defini reprezentarea succesorală.

3. E fără rost juridic a vorbi de o „*ficțiune juridică*” în sistemul legislațiilor moderne, lipsind din acestea ambianța specifică a dreptului roman, unde pretorul căuta ca prin ficțiuni, să acomodeze vieții, acel drept civil restrictiv; iar nu la noi, în sistemul succesoral al modernelor legislații, unde legea însăși fixează o tehnică specială.

4. Și iarăși, este dificil a spune că reprezentarea „*este un mod de a succede*”, când constatăm că prin reprezentare, acel care o utilizează, *nu este obligat a accepta*, sau intra în drepturile succesoriale ale aceuia pe care îl reprezintă; neîfiind necesar nici chiar, să aibă o vocație succesorală față de acesta, a succesorului în locul căruia el vine cu ajutorul reprezentării.

Și totuși, legiuitorul nu rămâne nici pe linia unei consacrară de *simplă procedură succesorală* de binefacere, în favorul descendenților, căci, ca și la o adevărată succesiune, acel ce vine prin ajutorul reprezentării, trebuie să utilizeze un *loc succesoral al unei persoane, care să nu fi fost exclusă de la moștenirea decuiusului*; arg. din art. 688 c. civ. iar art. 755 C. civ. mai dispune încă, că ea *va raporta și darurile făcute de decujus tatălui acesteia, chiar dacă vine la succesiunea decuiusului prin reprezentare, sau ar fi renunțat la succesiunea lui*. Ceia ce înseamnă totuși că, acel ce vine cu ajutorul reprezentării succesoriale, intră nu numai în locul reprezentatului, dar intră, oarecum, și în *drepturile lui*, așa cum, de altfel, are grija să o precizeze însăși dispozițiunea art. 664 c. civ. „*reprezentatiunea este o ficțiune a legii care are de efect de a pune pe reprezentanți în locul, în gradul și în drepturile reprezentantului*”.

5. Cu toate acestea, prin reprezentare, reprezentantul ia mai de grabă un *loc, un grad succesoral de cât o succesiune*.

Și zicem, oarecum, căci altfel nu mai rămâne în picioare dispozițiunea art. 664 c. civ. iar reprezentantul ar avea nevoie, de o singură vocație succesorală aceia față de decujusul; ori, la reprezentare, potrivit art. 658 c. civ., reprezentantul trebuie să aibă două *vocații succesoriale*: să fie succesibil demn și față de decujus și față de persoana a cărei loc el îl ocupă prin efectul reprezentării.

6. Reprezentarea este o *masură de excepție*; și se va aplica numai în măsura în care legea o consacră (art. 665 și 666 c. civ. n.), fără a putea fi extinsă pe cale de analogie, sau interpretare la alte ordine de succesori, ori la altă natură de succesiune.

7. De aceia, reprezentarea se va admite *numai la succesiunea obintestat*, în cazurile în care o admite legea — între descendenți, în infinit și la linia colaterală privilegiată, numai privind pe copiii și descendenții lor. Nu se va putea extinde în materia succesiunii testamentare. 1)

8. Reprezentarea se *produce de drept*, ori de câte ori reprezentantul vine la succesiune în concurs cu

cu alți moștenitori cari, l-ar fi prinat, din cauza predecesului tatălui său.

9. Reprezentarea se ridică pe un principiu al unei *ordine generale* pe care o suscită un *interes privat*. Deaceia se discută de doctrină, dacă ea poate fi *înlăturată* prin voința defunctului, sau *extinsă* prin voința lui și acolo unde legea nu o prevede.

Față cu acest caracter, socotesc că aceasta nu este posibil deși unele cărți franceze răspund afirmativ.

Păstrez însă convingerea pe considerația că, așa cum s'a spus, în felul acesta s'ar putea reinvia vechi instituții medievale, ca acel „*rappel à succession*”, etc. și pe care legislațiile moderne au înțeles să le prohibe; plus că s'ar ajunge, uneori, la adevărate pacte succesoriale, inadmisibile în dreptul modern, și s'ar lovi și de dispozițiunea categorică cu art. 924 c. civ. pentru testamente, ar rămâne caduce, atari dispozițiuni 1)

10. *Condițiunile* sub care ar putea fi strânsă reprezentarea succesorală s'ar putea contura, mai întâi privind pe **reprezentat**:

a. *Reprezentatul să fie mort*, art. 668 C. civ. precizând clar, că „*nu se reprezintă de cât persoanele moarte*”.

Se admite deasemenea că se reprezintă și *absentul*, față cu crâmpeii art. 122 C. civ. „*...ce se vor conveni absentului, ori reprezentanților săi...*”, deși absența ori cât de prelungită ar fi, nu echivalează în drept, cu moartea, dar, ținând seamă de echitatea și logica cu care trebuie încadrat sistemul succesoral al succesiunii absentului, se admite și aci.

b. *Reprezentatul să fi predecedat decuiusului și c. Să fie dintre persoanele față de care legiuitorul încuvințează reprezentarea*;

d. *Să fi avut vocație succesorală eventuală la succesiunea decuiusului, căci nedemnul nu se reprezintă*.

Dacă însă reprezentatul ar rămâne, în acest caz de nedemnitățe, singur în grad, sau împreună cu alții, dar în același grad, (cum de pildă cu succesori ai unui alt exclus, ori renunțator,) vor veni la succesiunea decuiusului, dar, „*jure proprio*”, nu prin reprezentare nedemnitățe tatălui lor având un caracter penal civil și cu totul local, neatingând prin nedemnitățe lui și drepturile copiilor, săi.

Legiuitorul însă, chiar pentru acest caz, prohibă dreptul nedemnului, ca în caz când ar avea calitatea de tutor legal, al reprezentantului, să administreze averea de succesiune care ar reveni copiilor săi „*nomine proprio*”, din succesiunea decuiusului față de care el a fost nedemn, pentru ca nici direct și nici indirect să nu folosească averea decuiusului.

11. Cu privire la acel ce vine cu ajutorul reprezentării — **reprezentantul**:

a) Să fie dintre *persoanele prevăzute de lege copiii legitimi, sau legitimați ai unui predecedat fiu*. Se admite ideea de reprezentare chiar în privința co-

1) Așa cum a decis și Cas. fr. în Jur. Gen. 1926 r. 235 cu nota Eugen Petitt.

1). Contra, Eug. Petit, loc. cit. cu trimetere la Req. 8 Noiembrie 1921. Gaz. Pal. 11 Dec. 1921.; Colin et Capitant, etc.

piilor naturali, în privința averii de la mama lor, — căci „nul n'est batârd de par sa mère”.

— Privitor la *succesorul anomal*, — *copilul adoptat*, — el va veni la succesiunea adoptătorului său părinte, conf. art. 315 c. civ. ca și copilul *legitim*: „*Cel adoptat nu va dobândi nici un drept de moștenire asupra bunurilor rudelor adoptătorului, dar va avea asupra moștenirii adoptătorului aceleași drepturi, ca și copiii născuți din căsătorie*”.

— Chestiunea care se pune este însă, de a se ști dacă, va putea uza și reprezentanța pentru a succede în caz de predeces a adoptătorului, pe însăși tatăl adoptătorului, contrar dispozițiilor art. 315 c. civ. ? ¹⁾ Este adevărat, că potrivit legilor firei, tatăl moare întâi și apoi copiii. Că în o deschidere cu totul firească de succesiune, ar urma ca să moară, mai întâi tatăl adoptătorului și apoi adoptătorul. În o atare succesiune de evenimente, averea tatălui adoptătorului ar trece la adoptătorul său fiu și dela aceasta la adoptat. Totuși, când natura ar decide altfel și adoptătorul fiu, ar fi precedat tatălui său, se admite că, *adoptatul nu va putea uza instituția reprezentanței*, fiindcă se opune legea, prin prima parte a art. 315 c. civ. ²⁾

Ar trebui de adus o lege specială de modificare și la noi, a dispozițiilor acestor neajunsuri semnalate prin aplicațiunea reprezentării la cazul adopțiunii. În adevăr, nu pare echitabil ca reprezentarea să nu fie admisă pentru copii: a) care moștenesc ca și copiii legitimi;

b) Care intră, *oarecum*, în familia adoptatorului;

c) Care sunt considerați ca neamuri de celelalte articole ale legii civile, ca, în ce privește numele de familie, împedările la căsătorie.

d) Și față chiar de dispoziția art. 316 c. civ. care exclude succesiunea anomală în favoarea adoptătorului când adoptatul are descendenți; — Căci în adevăr, nu există prea multă logică juridică față cu concepția de „*succesiune*” *anomală* pe care doctrina și jurisprudența o aruncă la baza *culegerii* succesorale din art. 315 și urm. c. civ. O atare soluție ar fi mai compatibilă cu ideea unei „*reîntoarceri succesorale*” — *retour succesoral legal*” pusă la baza acestei dispozițiuni; dar aceasta nu poate fi admisă în sistemul legii noastre, după cum voi arăta cu altă ocazie.

— Cred că în ce privește pe copiii adoptatului, ei pot utiliza reprezentarea pentru a succede pe adoptator ³⁾.

b) *Reprezentantul să existe în momentul deschiderii succesiunii*, sau, cel puțin să fie *conceput*. — „*infans conceptus pro nato...*”

1) În contra: D. Alexandresco, III p. II pg. 127 text și nota 2 cu trimeteri la doctrină și jurisprudență; C. Nacu, II pg. 65; Demolombe, VI, 133; Laurent, IX. No. 65; Aubny et Rau, VI. § 560 pg. 134 text și nota 5; etc.

2) D. Alexandresco III pag. 127 nota 2.

3) Căsătoria franceză, și Cas. română S. Unite 1910 în Dreptul 1910 No. 41. Cât privește pe copiii adoptatului, născuți înainte de adopțiune, socotesc însă, că ar fi îndoelnic dreptul acestora de a veni la succesiunea adoptatorului prin reprezentare. — Natura juridică a adopțiunii mă conduce la aceasta. Vezi și F. Sion Curs drept civil I pag. 405 și urm. cum și Curs de Drept Civil III despre succesiuni, pag. 69 și urm.

c) să aibă o *vocație succesorală proprie și el la succesiunea decujusului*, pe lângă condiția ca și reprezentatul să nu fi fost nedemn față de decujus. Nedemnitătea reprezentantului față de reprezentat nu ar avea nici o importanță, prin raportarea la natura juridică a instituțiunii, care este pur și simplu o „*ridicare în gradul*” succesoral al precedatului.

11. Privitor la *efectele reprezentării*, strângându-le tot sumar, le putem *supune* analizei art. 667 c. civ. clar în redacțiunea sa.

Ca un principiu însă preliminar, cată să precizăm că reprezentanța nu se va face *per saltum*, adică „*omisso medio*”.

12. Ca efecte, a) privind *întinderea drepturilor*, reprezentantul intră în toate drepturile și obligațiile aceluia la a căruia succesiune vine cu ajutorul reprezentanței, și va suferi și *raportul* și chiar și pentru aceia ce se dăduse tatălui său, și însăși în cazul când el ar declara că renunță la succesiunea tatălui său, al cărui simplu loc în grad îl folosește.

b. Intrarea în masa succesorală, pe baza reprezentanței, se face *pe tulpină*, iar înăuntrul tulpinei, împărțirea se face *egalitar și pe capete*.

c. Reprezentanța se *produce de drept*.

Florin Sion

Profesor de drept civil la
Universitatea din Iași.

JURISPRUDENȚA ROMÂNĂ

INALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE SECȚIUNI-UNITE

Audiența dela 15 Noembrie 1934

Președinția D lui D. Volanschi, Prim-Președinte

Aurel Alexandrescu cu Ministerul de Finanțe

RECURS ÎN INTERESUL LEGEI. — DECIZIUNILE INALTEI CURȚI DE CASAȚIE. — DACĂ AU CARACTER OBLIGATOR PENTRU INSTANȚELE JUDECĂTOREȘTI. — CONSTITUȚIONALITATE. — ART. 2 AL. 6 ȘI 7 DIN LEGEA DE ORGANIZARE JUDECĂTOREASCĂ DIN 14 APRILIE 1925 — ART. 21 AL. B AL LEGEI CURȚII DE CASAȚIF DIN 20 DECEMBRIE 1932.

Dispozițiunile art. 2 al. 7 din legea de organizare judecătorească din 14 Aprilie 1935, potrivit cărora, interpretarea dată de Secțiunile-Unite ale Curții de Casație asupra chestiunii de principiu, deduse înaintea lor conform aliniatului 6 al aceluiași text de lege, devin obligatorii pentru toate instanțele de fond, sunt abrogate prin art. 21 al. b al legii ulterioare a Curții de Casație din 20 Decembrie 1932, de oarece prin acest text, prevăzându-se că Ministerul Public de pe lângă Curtea de Casație are dreptul să atace înaintea Inaltei Curți, pentru violare de lege, toate hotărârile date de instanțele speciale de casare, nu s'a mai prevăzut nimic în sensul dispozițiunilor din legea anterioară de organizare judecătorească, referitoare la caracterul obligator, pentru toate instanțele, a interpretării date de Inalta Curte în Secții Unite asupra chestiunii de principiu deduse

înaintea ei conform al. 6 de sub art. 2 din legea de organizare judecătorească.

2. Din moment ce dispozițiunile art. 2 al. 7 din legea de organizare judecătorească, din 14 Aprilie 1925, au fost abrogate prin art. 21 al b al legii ulterioare a Curții de Casație din 20 Decembrie 1932, devine fără interes recursul în neconstituționalitatea textului de mai sus al legii de organizare judecătorească, întemeiat pe motivul, că prin acest text, atribuindu-se unor decizii ale Inaltei Curți, puterea de a discuta legi obligatorii pentru toți judecătorii, s'ar viola principiul constituțional al separațiunii puterilor.

No. 44. — Respins ca fără interes recursul în neconstituționalitate făcut de către Aurel I. Alexandrescu în proces cu Ministerul de Finanțe.

Curtea Deliberând,

Asupra recursului în neconsituționalitate de față :
„Art. 2 al. 6 din legea de organizare judecătorească din 14 Aprilie 1925 este neconstituțional pentru următoarele motive :

a) „A impune Curții de Apel să judece după interpretarea dată la Inalta Curte de Casație asupra unei spețe în care eu nu am fost parte, — este a-mi răpi dreptul constituțional de a fi judecat, drept prevăzut și garantat prin art. 12, 40 și 101 urm. din Constituție.

„Art. 2 al. 6 al legii de organizare judecătorească impunând ori căror judecători ca obligatorie interpretarea dată de Inalta Curte, pune în neputință pe una din părți de a se mai judeca.

b) „Același text este neconstituțional pentru că aplicarea lui ar conduce la răpirea dreptului de recurs în Casație care conf. art. 103 alin. final din Constituție, este de ordin constituțional.

c) „Prin aplicarea aceluiaș text Inalta Curte de Casație vede atribuindu-i-se unor decizii ale sale puterea de a discuta legi, obligatorii pentru toți judecătorii, ceiaș violează principiul constituțional al separațiunii puterilor și art. 34, 36, 40 și 56 din Constituție, comb. cu art. 141, 143, 145 din regulamentul interior — în specie al Senatului“.

Având în vedere actele dela dosar din care rezultă că intimatul Ministerul de Finanțe a făcut recurs la Curtea de Apel în contra sentinței Trib. Ilfov, Secțiunea I-a C. C. cu Nr. 430/928, sentință prin care admitându-se apelul făcut de recurentul Aurel Alexandrescu, fost senator, în contra deciziei Administrației Financiare a Capitalei cu Nr. 124947 din 1927, s'a reformat această decizie și admitându-se contestația numitului s'au anulat toate actele de urmărire interpretate de Ministerul intimat în contra recurentului pentru recuperarea sumei de 55.740 lei, care ar fi fost încasată de acesta fără cauză, ca diurnă parlamentară și indemnizare lunară pe intervalul de timp dela 16 Martie până la 15 Octombrie 1927.

Curtea de Apel din București, Secția II a, prin decizia Nr. 76/933, a admis recursul și casând sentința Tribunalului a evocat fondul respingând ca nefondat apelul făcut de recurent în contra deciziei Administrației Financiare, prin care i s'a anulat contestația și, spre a decide astfel Curtea de Apel s'a întemeiat pe deciziunea Nr. 60/1929 dată de această Inaltă Curte în Secții Unite, deciziune pe care Curtea de Apel a considerat-o ca având caracter de opozabilitate în cauză și prin care s'a stabilit, în urma

cererei făcute de D-1 Procuror General al Inaltei Curți pe baza art. 2 din legea pentru organizarea judecătorească, că ordinul de urmărire dat de Ministerul de Finanțe pentru restituirea diurnelor încasate fără cauză de foștii membri ai Parlamentului pe intervalul de timp dela 17 Iulie la 15 Octombrie 1927, constituie un titlu suficient spre a se putea efectua urmărirea.

Având în vedere că prin recursul de față se invoacă neconstituționalitatea art. 2 alin. 7 din legea de organizare judecătorească din 14 Aprilie 1925, text potrivit căruia interpretarea dată de Secțiunile Unite ale Inaltei Curți asupra chestiunii de principiu deduse înaintea lor, conform aliniatului 6 al aceluiaș text de lege, devine obligatorie pentru toate instanțele de fond.

Considerând că aceste dispozițiuni ale art. 2 al. 7 din legea de organizare judecătorească din 25 Iunie 1924 au fost abrogate prin art. 21 al. b. al legii ulterioare a Curții de Casație din 20 Decembrie 1932, — text prin care prevăzându-se că Ministerul Public de pe lângă Curtea de Casație, direct sau la cererea Ministrului de Justiție, are dreptul să atace înaintea Curții de Casație pentru violare de lege toate hotărârile date de instanțele speciale de casare nu s'a mai prevăzut nimic în sensul dispozițiunii art. 2 alin. 7 din legea anterioară de organizare judecătorească referitoare la caracterul obligator pentru toate instanțele a interpretării date de Inalta Curte în Secții Unite asupra chestiunii de principiu dedus înaintea ei conform alin. 6 al aceluiaș text de lege.

Că această abrogare rezultă și din expunerea raportului și discuția la Senat a legii Curții de Casație din 1932 prin care se arată că prin dispozițiunile art. 21 din acea lege s'au suprimat dispozițiunile art. 2 din lege de organizare judecătorească după care interpretarea dată de Secțiunile Unite asupra chestiunii de principiu era obligatorie pentru toate instanțele.

Considerând că deciziunea Curții de Apel care s'a întemeiat pe dispozițiunile art. 2 alin. 7 din legea menționată, spre a considera obligatorie în cauză deciziunea Nr. 60/929 dată de Secțiunile Unite, a fost pronunțată la 21 Februarie 1933.

Că la această dată art. 2 alin. 7 nu mai era în vigoare fiind abrogat prin legea Curții de Casație din 1932.

Că astfel fiind discuțiunea nenonstituționalității acestui text de lege dedusă prin recursul de față devine fără interes și deci recursul special de față urmează a fi respins ca atare.

Pentru aceste motive respinge.

INALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE S. III a

Audiența de la 23 Noembrie 1934

Președinția D-lui D. G. Lupu, președinte

Soc. „Dacia Română” cu Alexandru Călărășu

CONDIȚIUNE REZOLUȚIUNI. — TERMEN. — CONTRACT CU EXECUȚIUNE EȘALONATĂ. — ART. 1019-1021 COD. CIVIL.

ASIGURARE. — CONTRACTARE. — REZOLUȚIUNE. — RATE ÎNCASATE DE CĂTRE SOCIETATEA ASIGURATOARE. — DACĂ POATE FI CERUTĂ RESTITUIREA LOR. — ACȚIUNE ÎN DAUNE. — ART. 1019 ȘI 1635 COD. CIVIL ART. 44 ȘI URM. COD. COM.

1 Principiul stabilit de art. 1019 cod. civ. potrivit căruia când un contract este supus rezoluțiunii, desființarea se operează și pe trecut, nu și are aplicarea și față de contractele cu execuție eșalonată, în cari evenimentul rezoluțiunii are mai de grabă efectul unui termen de cât al unei condițiuni.

2 În contractul de asigurare, prestațiunea primelor de către asigurat, nu reprezintă de cât echivalentul riscului, pe care societatea asiguratoare și-l asumă, pentru acel interval de timp, ast-fel că desființarea unui contract de asigurare, nu se poate pronunța decât pentru viitor, ratele încasate până în momentul rezoluțiunii rămânând definitiv în patrimoniul societății asiguratoare; iar dacă desființarea unui asemenea contract s'a făcut prin culpa societății, cauzând prejudicii asiguraților, acesteia pot avea deschisă calea unei acțiuni în daune, dar nu o acțiune în restituirea ratelor plătite.

No. 1903. — Admis recursul făcut de Societatea de asigurare „Dacia Română” în contra deciziei cu No. 38 din 7 Februarie 1934 a Curții de Apel din București S. II-a

Curtea deliberând,

Asupra recursului de față:

Având în vedere deciziunea Curții de Apel București Secția IV-a cu No. 38 din 7 Februarie 1934 precum și sentința Tribunalului Ilfov cu No. 1355/933 prin care s'a admis acțiunea introdusă de Călărășu și alții în contra Societății de asigurare Dacia Română obligând-o la plata sumei de 185.599 lei, conform unui tablou inclus în acțiune, sume ce reprezentau ratele unor polițe de asigurare pe viață, anulate de Societatea asigurătoare Dacia-România;

Că pentru a se da această soluțiune, instanțele de fond au constatat că rezilierea polițelor de asigurare s'a făcut în mod unilateral de Societatea Dacia-România; că, asigurați au fost în curent cu plata ratelor, neputându-li-se imputa nici o culpă. Că, responsabilitatea acestei rezilieri revine Societății, care neprimind la timp unele rate, a anulat polițele de asigurare, deși asigurații achitaseră aceste rate în mâinele agentului Societății, lucru constatat cu autoritate de lucru judecat de instanțele penale, sesizate cu judecarea agentului încorect, cu care ocazie, Societatea a fost obligată să restituie asiguraților ratele încasate de agent și nevărsate Societății; că, prin sentința Tribunalului și decizia Curții de Apel recurată, Societatea a fost obligată, față de anularea polițelor, făcută de Societate, să restituie și ratele anterioare încasate de Societatea asigurătoare;

În contra deciziunii Curții de Apel prin care i s'a respins apelul, Societatea Dacia România a făcut recursul de față;

Văzând motivul I de casare în cuprinderea următoare:

„Exces de putere, omisiune esențială, nemotivarea denaturarea concluziunilor părților: violarea principiului de drept că nimeni nu poate fi condamnat la daune dacă nu e constatată culpa sa legală sau convențională, violarea principiului de drept că o convențiune în vigoare, existentă nu poate fi socotită desființată numai prin voința unui singur contractier; violarea principiului de drept că nu se poate cere daune pentru neexecutarea unei convențiuni când se constată că acea convențiune n'a fost desființată în prealabil.

„Am arătat atât la Tribunal cât și la Curtea de Apel că în nici un caz Societatea Dacia-România, nu poate fi obligată să restituie sumele încasate ca prime de asigurare, întrucât Societatea Dacia-România, nu are nici o culpă în desființarea contractului întrucât, cu ocazia procesului penal, făcut lui Cio-

„banu și în care intimații de azi erau intervenienți cerând restituirea primelor plătite lui Ciobanu, iar societatea prin reprezentantul său a obiectat că în nici un caz ea nu poate fi obligată să restituie primele plătite lui Ciobanu, chiar dacă s'ar dovedi, și mai ales dacă s'ar dovedi, că acesta încasând acele prime, lucra ca prepus al Societății Dacia-România, întru cât sumele încasate de acesta reprezentau niște prime, percepute pe baza unui contract de asigurare și ca atare desființarea asigurării făcută de Societate cădea dela sine prin constatarea că prima, care provocase desființarea se constată a fi fost plătită, deci asigurarea era în ființă urmând să continue conform convențiunii. Asigurații în loc să primească acest fel de a vedea și care era cel juridic, al Societății, au persistat în a cere să li se restituie primele plătite prin Ciobanu și deturnate de acesta, cauzând prin această ruperea definitivă a contractului de asigurare, ba ce e mai mult, prin portării au cerut și obținut dela Societate restituirea acestor sume. Evident că în această situație, culpa desființării contractului revine asiguraților, cari și-au retras ultimele prime cu toate că societatea le declarase, că nu înțelege să facă uz de desființarea asigurării dacă s'a constatat că Ciobanu lucrase ca prepus al ei. Tribunalul la această apărare a noastră, deși constată că anularea polițelor de asigurare, făcută de societate este nulă, ceea ce presupune neapărat că asigurarea era în ființă, totuși argumentând cităm textual: „fiindcă deși contractul de asigurare nu a fost desființat atunci când societatea anula polițele de asigurare, totuși o continuare a asigurării devine imposibilă și neobligatorie față de reclamantii, față de împrejurările care a dus la diferentul dintre contractanți, și nediscutând măcar problema pusă de noi în apărare adică chestiunea dacă se poate imputa vre-o culpă sau nu societății în desființarea asigurării, trece peste apărare comitând o omisiune esențială și motivând soluția sa, așa cum a făcut, a comis o nemotivare și denaturare a apărărilor părții comitând în același timp și o violare flagrantă a principiului că nimeni nu poate fi condamnat la daune dacă nu este în culpă și o violare deasemeni flagrantă a principiului că o convențiune existentă nu poate fi desființată prin voința unei singure părți și în tot cazul pe baza unei convențiuni existente nu se poate cere daune pentru neexecutarea ei și nu se poate trage nici o concluziune de daune, socotind convenția desființată, atâta timp, cât aceiași instanță constată că ea este încă în ființă“.

Având în vedere că prin acest motiv recurenta susține că s'a apărut în sensul că din moment ce s'a recunoscut că Ciobanu agentul său, lucrase în numele Societății, nu mai putea fi obligată la restituirea sumelor încasate de acesta și în nici un caz la restituirea și a ratelor plătite de asigurați în mod valabil; că, culpa rezilierii revine asiguraților cari au cerut ratele plătite lui Ciobanu și nevărsate Societății; că, Tribunalul o condamnă la restituirea ratelor încasate în mod regulat deși afirmă că contractul nu este reziliat; că instanțele nu s'au ocupat de apărarea făcută că nu se poate acorda daune fără culpă și fără ca rezilierea contractului să fie constatată;

Având în vedere că din deciziunea recurată rezultă că chestiunea culpei a fost definitiv tranșată de instanțele penale cu ocaziunea judecării abuzului de încredere comis de agentul Ciobanu în dauna Societății.

Că această constatare, neatacată de recurentă, prin care se statornicise că instanțele penale au statuat că în sarcina intimaților nu există nici o culpă, do-

bândind autoritatea de lucru judecat nu mai putea fi repusă în discuție de instanțele de fond.

Că dacă Tribunalul afirmă într'un considerent că prin anularea polițelor, contractele de asigurare nu au fost desființate, acest considerent se dăsește înlocuit prin considerentul din deciziunea Curții de fond care constată că contractele au fost reziliate și că această reziliere s'a operat din culpa exclusivă a societății recurente, care, a denunțat și anulat polițele de asigurare.

Că acest considerent al Curții de Apel nefiind atacat, motivul de casare urmează a fi respins ca nefondat.

Văzând motivul II de recurs în cuprinderea următoare:

„Exces de putere, deraturarea concluziunilor, nemotivare și omisiune esențială,
„Am arătat instanței instanței de fond și oral și în scris, că chiar dacă s'ar fi constatat că desființarea contractului de asigurare, ar proveni din culpa Societății Dacia România, chiar și în acest caz Societatea nu poate fi obligată să restituie și primele percepute pentru timpul dinaintea momentului desființării, întrucât până la acea dată, Societatea suportând riscurile, contractul s'a executat, cu atât mai mult cu cât contractele de asigurare de viață făcute pe mai mulți ani sunt în realitate o serie de contracte anuale, și nu se poate concepe în drept ca un contract executat până la un moment dat, când se desființează, această desființare să aibă un efect retroactiv și pentru timpul cât contractul s'a executat și cu atât mai mult absurditatea pretențiilor reclamanților asigurați, reese în evidență, cu cât însăși instanța de fond a constatat că contractul nu era desființat. Desființarea făcută de societatea Dacia-România fiind nulă. Onor. Curtea de Apel, în loc să discute această obiecțiune pusă de societate în apărare, discută cu totul altă chestiune și anume chestiunea culpei și găsind să asigurații nefiind în culpă fără nici o logică și fără să răspundă nici un cuvânt la obiecțiunea noastră, fără ca în fond să aducă vre'o motivare și fără ca în realitate să răspundă la obiecțiunea noastră, fără să se pronunțe asupra ei, denaturând concluziile puse în proces, motivând pe considerente, care nu aveau nici un raport de cauzalitate cu problema pusă, este evident că aceasta echivalează cu o lipsă de motivare, acest sistem de respingere, fiind în realitate o adevărată omisiune esențială, denaturare, nemotivare, cari fatalmente trebuie să ducă la casarea deciziunii cu cheltueli de judecată.”

Având în vedere că prin acest motiv recurenta invocă excesul de putere, denaturarea concluziilor părților nemotivare și omisiune esențială prin aceea că deși a arătat instanței de fond că chiar dacă desființarea contractului de asigurare ar proveni din culpa sa, aceasta nu putea fi obligată să restituie și primele percepute pentru timpul dinaintea momentului desființării, întrucât până la acea dată Societatea suportând riscurile, ei trebuie să-i aparție drept echivalent ratele de asigurare; că de această apărare a sa instanțele de fond nu au spus nici un cuvânt deși motivul invocat era de natură a schimba soluțiunea procesului.

Considerând că este de principiu ca atunci când un contract este supus rezoluțiunii, desființarea se operează și pe trecut, un asemenea contract că nu a existat niciodată. Că însă dela această regulă conținută în art. 1019-1921 c. civ. fac excepție contractele cu execuție eşalonată, în care, evenimentul rezolutoriu are mai degrabă efectul unui termen decât al unei condiții.

Că într'adevăr, cu privire la aceste contracte, retroactivitatea condițiunii rezolutorii nu poate opera, deoarece rezoluțiunea nu poate să influențeze și să distrugă faptele deja realizate sau îndeplinite în trecut;

Că după cum în materia contractelor de locațiune plata chiriei fiind echivalentul folosinței imobilului, desființarea contractului nu poate opera pe trecut, neputându-se cere restituirea chiriei plătite — deoarece în schimbul acesteia locatarul a avut folosința imobilului — tot astfel pentru contractul de asigurare pe viață, prestațiunea primelor de către asigurat nu reprezintă decât echivalentul riscului pe care Societatea asigurătoare și-l asumă pentru acel interval de timp;

Că deci, desființarea unui contract de asigurare nu se poate pronunța decât pentru viitor, ratele încasate până în momentul rezoluțiunii rămânând definitiv în patrimoniul Societății asigurătoare;

Că dacă desființarea unui asemenea contract s'a făcut prin culpa Societății, cauzând prejudicii asiguraților, aceștia pot avea deschisă calea unei acțiuni în daune dar nu o acțiune în restituirea ratelor plătite;

Că acestea fiind principiile cari reglementează materia contractelor de asigurare în cece privește rezoluțiunea lor, cum apelanta, a ridicat, prin concluziunile orale și scrise, această chestiune în fața instanței de apel, omisiunea Curții de a se ocupa de această chestiune este o omisiune esențială, deoarece luată în considerațiune de Curte, era de natură să schimbe soluțiunea procesului;

Că deci acest motiv de casare este întemeiat, el urmează a fi admis, iar deciziunea Curții de Apel a fi casată;

Iar în fond, întrucât faptele procesului sunt necontestate iar din sentința Tribunalului rezultând că reclamanții au cerut prin acțiunea lor restituirea ratelor plătite până în momentul anulării polițelor, pentru aceleași considerațiuni cari au dus la casarea deciziunii recurate, acțiunea introdusă de Călărașu și alții în contra Societății Dacia-România urmează a fi respinsă ca nefondată;

Văzând și cererea de cheltueli de judecată și apreciind.

Pentru aceste motive casează.

CURTEA DE APEL DIN BUCUREȘTI S. I-a

Audiența de la 11 Iulie 1934

Președinția D-lui Al. Stircea prim-președinte

Jose Arié cu Banca Generală a Țării Românești

GAJ. — ORDONANȚĂ DE VÂNZAREA GAJULUI. — EXECUTAREA EI. — EXERCITAREA DREPTULUI DE APEL. — ART. 468 COD. COM. CONTCURRENT. — CONTRACT. — DESFIINȚAREA LUI. — MANIFESTARE DE VOINTĂ CLARĂ ȘI CATEGORICĂ. — ART. 370 ȘI URM. COD. COM.

CONTCURRENT. — SOLDARE TRIMESTIALĂ. — DACĂ INFLUENȚEAZĂ DENUNȚAREA PROPRIU-ZISĂ. — ART. 370 ȘI URM. COD. COM. CONT CURENT. — DENUNȚARE. — DACĂ E NECESARĂ CULPA CELEILALTE PĂRȚI. — ART. — 370 ȘI URM. COD. COM.

GAJ. — CAMĂTĂ, — DOBÂNZI. — CALCULAREA LOR ÎN RAPORT CU DISPOZIȚIILE ART. 7 DIN LEGEA CAMETEI. — DACĂ POATE FI FĂCUTĂ CU OCAZIA VÂNZĂRII GAJULUI.

1 Legiuitorul comercial prin art. 486 derogând de la principiul suspensiv al apelului, prevede că apelul nu suspendă vânzarea gajului, astfel că din această dispoziție a legii, rezultă că dreptul de apel există chiar când ordonanța de vânzare a gajului a fost executată, mai ales că singura cale de anulare a ordonanței de vânzare, este apelul la sen-

tința dată în cauză de Tribunal, și numai după această anulare și pe baza ei, debitorul poate eventual să formuleze o cerere în daune.

2 Contractul de cont-curent se desființează prin dorința oricăreia din părțile contractante, manifestată sub forma de denunțare a convenției, care însă trebuie să fie clară și categorică, neputând fi susceptibilă de altă interpretare de cât de voința de denunțare a contractului.

3. Stipulațiunea dintr'un contract de cont-curent referitoare la soldarea trimestrială a contului, dacă intrerupe momentan cursul normal al contului, pentru formarea soldului convenit uneia din părți, nu poate însă avea nici o înrăurire asupra denunțării propriu zise a contractului de cont-curent care nu încetează, ci își continuă din nou mersul său.

4. În materie de denunțare de cont-curent nu este necesară vre-o culpă din partea unei părți, sau ori care altă justificare, ci numai lipsă de încredere, care odată ce nu mai există, este evident că o parte nu mai poate fi obligată a acorda celeilalte, avantajele ce derivau din ea.

5. Dispozițiunile cu efect retroactiv ale legii cametei, care limitează calculul dobânzilor la maximum de 18% pe an, nu pot fi ridicate cu ocazia vânzării gajului, când creanța se stabilește pe baza registrelor, ci ele urmează a fi discutate fie cu ocazia alcătuirii tabelului de distribuție a prețului rezultat din vânzarea gajului, fie în instanța de lichidare sau rectificare a contului.

No. 142. — Respins ca nefondat apelul făcut de José S. Arie în contra sentinței comerciale cu No. 3501 din 17 August 1930 a Tribunalului Ilfov S. II Comercială, în proces cu Banca Generală a Țării Românești.

S'au ascultat D-nii avocați W. Filderman pentru apelant și I. Marinescu pentru Banca intimată.

Curtea,

Deliberând asupra apelului de mai sus ;

Având în vedere susținerile părților și actele din dosar.

Asupra incidentului ridicat de mandatarul intimatului relativ la motivarea tardivă a apelului, tinzând la respingerea lui ca atare.

Având în vedere că potrivit art. 33 al. c din Legea accelerării apelul trebuie să cuprindă motivele de fapt și de drept pe care se întemeiază ;

Că art. 37 din aceeași lege prevede că apelantul care nu a îndeplinit cerințele din art. 33 a legii, va putea să completeze sau să modifice apelul său, cel mai târziu la prima zi de înfățișare.

Având în vedere că prin prima zi de înfățișare trebuie înțeles primul termen când procedura de chemarea părților fiind îndeplinită, se poate păși la judecată ;

Că împrejurarea amânării cauzei nu ar putea evident ridica aceluși termen caracterul de prima zi de înfățișare.

Având în vedere că din examinarea dosarului, rezultă că pentru judecarea acestui apel, se fixase termenul de 29 Septembrie 1930, când pentru motivul

lipsei dosarului de fond a fost amânat pentru ziua de 15 Ianuarie 1931.

Că la acest termen tot pentru motivul de mai sus judecarea apelului s'a amânat pentru ziua de 23 Martie 1931 ;

Că apelantul își motivează apelul la 14 Ianuarie 1931 și depune un motiv suplimentar de recurs la 20 Ianuarie 1934.

Că întrucât la primele două termene fixate pentru soluționarea, apelului din cauza lipsei dosarului de fond, nu se putea păși la judecată, ele evident nu pot avea caracterul de prima zi de înfățișare în sensul textului de lege mai sus citat ;

Că întrucât înainte de termenul de 23 Martie 1931, termenul fixat pentru judecarea apelului, apelantul a depus motivele de recurs, ele urmează a fi considerate ca depuse în termen.

Că în ce privește motivul suplimentar, din examinarea cuprinsului cererii, rezultă că nu este vorba de un motiv nou ci o desvoltare a motivelor anterior depuse.

Că față de aceste considerațiuni, incidentul nefiind fondat urmează ca atare a fi respins.

Asupra incidentului de respingere a apelului ca fără interes, dedus din faptul vinderei gajului, fără vre-o opunere din partea debitorului, ridicat de mandatarul intimatului.

Având în vedere că art. 484 c. c. acordă debitorului dreptul de a face apel contra sentinței prin care i s'a respins opoziția la ordonanța de vânzare a gajului.

Având în vedere că articolul 486 c. com. derogând de la principiul suspensiv al apelului prevede că apelul nu suspendă vânzarea gajului.

Că deci din această din urmă dispoziție a legii rezultă că dreptul de apel există chiar când ordonanța a fost executată.

Că întrucât pe deoparte singura cale de anulare a ordonanței de vânzare, este apelul la sentința dată în cauză de Tribunal, iar pe de alta, deoarece numai după această anulare și pe baza ei, debitorul poate eventual să formuleze o cerere în daune, nu se poate susține că apelul acestuia ar fi lipsit de interes.

Că față de aceste considerațiuni și acest al doilea incident, nefiind fondat — urmează ca atare a fi respins.

In fond.

Având în vedere că din susținerile părților și actele dela dosar rezultă că la 1 August 1928, între apelantul Arie și Banca intimată, intervine un act de gaj comercial de efecte pentru garantarea unui împrumut de 4.281.750 lei contractat de cel dintâi la cea de a doua și compus din 3.711.000 sold debitor a unui compt de la 1 Iulie 1928 și lei 570.000, un împrumut cambial.

Că la 13 Martie 1930 Banca creditoare, printr'o scrisoare recomandată adresată debitorului, denunță contul și invită pe debitor să achite soldul debitoral contului de lei 4.892.200 plus dobânda și comisionul convenit de la 7 Martie 1930 și până la achitare, iar în caz contrar se va executa gajul.

Că debitorul nedând urmare acestei invitațiuni, Banca creditoare cu petiția înregistrată sub No. 12059/020 cere Tribunalului Ilfov secția II-a com, vânzarea efectelor constituite în gaj.

Că prin ordonanța prezidențială No. 9130 din 9 Aprilie 1930 admitându-se acea cerere, se dispune scoaterea în vânzare a gajului,

Că debitorul făcând opoziție în contra acestei or-

donanțe, este respinsă de Tribunal prin sentința No. 3501/930.

Că în contra acestei sentințe debitorul introduce apelul de față.

Având în vedere că apelantul susține în prim loc că denunțarea nu s'a făcut în mod valabil, întrucât fiind vorba de un contract succesiv, potrivit art. 1527 c. civ. trebuia făcută printr'o notificare.

Că chiar în ipoteza când scrisoarea era suficientă pentru notificare, denunțarea este totuși neregulată prin faptul că la scrisoare nu s'a anexat și extrasul de compt.

Având în vedere că potrivit principiilor în această materie, contractul de cont curent se desființează prin voința oricăreia din părți contractante manifestată sub formă de denunțare a convenției;

Că această manifestație de voință trebuie — a fi clară și categorică, neputând fi susceptibilă de altă interpretare decât de voința de denunțare a contractului.

Având în vedere că dispozițiunile din art. 1527 c. civ. aplicabile în materie de desfacere a societăților civile, cu tot caracterul succesiv al acestui contract, nu-și au aplicație în materie comercială, față de dispozițiunile din art. 46 c. com. potrivit cărora obligațiunile și liberalitățiunile comerciale se dovedesc prin orice mijloc de probă ca : martori, registre, scrisori, etc.

Având în vedere că în speță manifestația voinței intimei de a denunța comptul curent s'a făcut în mod clar și categoric prin scrisoarea recomandată din 13 Martie 1930 adresată apelantului ;

Că dovada acestui fapt se face de intimată prin copia scrisoarei și a recipisei poștei depuse la dosar cum și prin recunoașterea apelantului care în cererea de opoziție adresată Tribunalului, spune textual : „că contractul de cont curent a fost denunțat de creditoare prin scrisoarea ei din 13 Martie 1930”.

Având în vedere că ne-anexarea la scrisoarea de denunțare a comptului curent a extrasului de compt nu poate întru nimic vicia acea denunțare, întrucât extrasul de cont este necesar numai la lichidarea comptului curent, operațiune ce urmează a se face posterior denunțării acestuia.

Că față de aceste considerațiuni primul motiv de apel nu este întemeiat.

Având în vedere că în al doilea loc, apelantul susține că denunțarea comptului în speță e inoperantă pentru motivul că a fost făcută înainte de epoca când comptul putea fi încheiat.

Că deși se prevede în act, că contractul e încheiat fără termen și că fiecare parte poate să-l denunțe oricând, acest oricând trebuie raportat la termenele de 31 Martie, 30 Iunie, 30 Septembrie și 31 Decembrie ale fiecărui an, prevăzute la punctul 3 sub art. II al contractului care stipulează formal că comptul curent se încheie la datele de mai sus.

Având în vedere că prin punctul 5 de sub art. 2 al contractului de compt curent intervenit între părți se stipulează că „contractul s'a încheiat fără termen, fiecare parte contractantă având dreptul de a-l denunța oricând”.

Că prin punctul 3 al art. 2 din același contract se prevede că comptul curent se încheie la 31 Martie, 30 Iunie, 30 Septembrie, și 31 Decembrie ale fiecărui an. Extrasele trimestriale urmând a fi trimise spre confirmare debitorului. Lipsa de răspuns în timp de cinci zile, valorează confirmarea.

Având în vedere că în materie de compt curent este uzul în cursul contractului că pe de o parte să fie pusă în măsură partea de a cunoaște situația comptului, iar pe de altă parte, să se facă operațiunile cu

dobânzile și comisioanele cari se plătesc trimestrial.

Că în acest scop se fac așa zisele solduri trimestriale, cari operațiuni dacă întrerup momentan cursul normal al comptului pentru formarea soldului convenit uneia din părți, totuși după aceasta, contractul de compt curent nu încetează, ci își continuă din nou mersul său.

Având în vedere că în speță prin punctul 3 al art. 2 din contract părțile fixând cele patru epoce acolo arătate au avut în vedere și au stipulat numai cu privire la soldările trimestriale ale comptului în vederea cunoașterii situațiunei comptului și a reglementării comisioanelor și dobânzilor și nici decum nu s'a fixat acolo epoca pentru cazul eventual al denunțării contractului.

Că în aceste condițiuni, această stipulație din contract referitoare la soldarea comptului în cele patru epoci prevăzute în contract, nu pot avea nici o înrâurire asupra denunțării propriu zisă a contractului, care urmează a se face potrivit punctului 5 art. II a contractului ori când partea va voi, deci și în afară de cele patru epoci ale soldării.

Că față de aceste considerațiuni și acest motiv de apel nu este fondat,

Având în vedere că apelantul mai susține că : denunțarea contractului fiind făcută fără înștiințare și intempestiv s'a săvârșit prin aceasta un adevărat abuz de drept.

Având în vedere că contractul de cont curent este bazat pe încrederea reciprocă a părților.

Că consecuent acestui principiu, legiuitorul prin art. 373 al. II c. com. dispune că în lipsă de convențiune contractul de cont curent se desființează de drept prin refragarea uneia din părți.

Că în speță prin art. II al. 5 a convențiunei se prevede expres că contractul s'a încheiat fără termen cu dreptul pentru fiecare parte contractantă de a-l denunța oricând va voi.

Că în aceste condițiuni este evident că în materie de denunțare de compt curent nu este necesară vre-o culpă din partea unei părți, sau de oricare altă justificare, ci numai lipsa de încredere, care odată ce nu mai există, este evident că o parte nu mai poate fi obligată a acorda celeilalte avantajele ce derivau din ea.

Că în fine dacă această denunțare s'ar fi făcut printr'un abuz de drept, aceasta ar putea face cel mult obiectul unei acțiuni în daune care să sancționeze acel abuz de drept.

Având în vedere că apelantul mai susține, că chiar dacă intimata ar fi avut dreptul să denunțe contractul, totuși cererea de vânzare a gajului făcută la 28 Martie 1920 este prematură, deoarece în convenție nefiind prevăzut un termen când se face lichidarea comptului, ea urmează potrivit art. 372 c. com. să se facă la 31 Decembrie 1930, deci deabia după această dată, sau cel puțin după data de 31 Martie 1930, devenea posibilă o cerere de vânzare a gajului.

Având în vedere că întru cât după cum s'a arătat mai sus, este de principiu, ca în lipsa unei convenții relativă la durata comptului curent, fiecare din părți poate să provoace încetarea sa la data care o va alege, consecința este ca plata soldului devine imediat exigibilă.

Că în afară de acest principiu, art. 3 al convențiunei dintre părți, prevede în mod formal, că în caz de neplata soldului debitor la denunțarea comptului Banca este în drept a scoate în vânzare gajul.

Că deci în baza acestei stipulațiuni contractuale, Banca era în drept a cere vânzarea gajului în caz de neachitare a soldului debitor la denunțare, deci

cererea sa nu putea fi considerată ca prematură și în consecință și acest motiv nu este fondat.

Având în vedere că apelantul mai susține că intimata nu mai avea dreptul la executarea gajului întrucât ulterior denunțării contractului și chiar ulterior cererii de executare a continuat comptul, renunțând implicit prin aceasta și la denunțare și la cererea de vânzare a gajului;

Că această continuare a comptului apelantul o deduce din faptul că posterior încheerii comptului, intimata a continuat să facă înregistrări la debit și credit de cupoane scăzute, dobânzi și comisioane convenționale.

Având în vedere că continuarea de noi operațiuni în compt, după denunțarea acestuia, poate fi în principiu interpretată ca o renunțare tacită de la denunțarea gajului cât și de la vânzarea gajului.

Considerând însă că în speță, prin art 4 al. ultim al contractului, intervenit între părți, se stipulează în favoarea intimății dreptul de a calcula dobânda în comisionul până la complectarea achitării a creanței, dobânzile și comisionul urmând a curge și în cazul, când prețul rezultat din vânzare, se va consemna la Casa de Depuneri;

Că în aceste condițiuni înregistrarea dobânzilor și a comisioanelor, fiind referitoare la comptul denunțat, ele evident nu pot avea caracterul unor noi operațiuni, care să conducă la concluzia de mai sus.

Că același caracter îl are și încasarea cupoanelor scăzute întrucât aceasta este o operațiune impusă intimății ca creditoare gagistă prin art. 481 cod. com.

Că deci și acest motiv nu e fondat.

Având în vedere cu apelantul mai susține că intimata a pierdut calitatea de creditoare gagistă prin faptul că a fost achitată cu suma de 1.100.000 lei cum și prin faptul că ar fi scontat efecte de 3.300.000 lei;

Având în vedere că în ce privește achitarea sumei de 1.100.000 apelanta nu dovedește cu nimic că ar fi achitată.

Că deci chiar dacă s'ar admite că apelantul ar fi achitat această sumă, întrucât potrivit art. 1695 c. civ. care prevede că gajul este indivizibil și a art. 482 c. com. după care în caz de neplată la termen a întregii datorii pentru care a fost constituit gajul, creditorul poate proceda la vânzarea gajului, Banca ca atare în speță, nu poate pierde calitatea de creditoare gagistă și în consecință era în drept să procedeze la vânzarea gajului.

Că de altminteri art. 11 al. 6 al convențiunii de compt curent intervenită între părți prevede formal că debitorul primește soldul comptului curent astfel cum el va rezulta din registrele Băncii, recunoscându-l ca definitiv și exigibil, Banca nefiind obligată a cere lichidarea comptului pe cale judecătorească.

Că obiecțiunea apelantului că nu-i sunt opozabile decât registrele regulat ținute, nu poate avea nici un temei întrucât un extras de compt legalizat constituie o atestare a instanței judecătorești, că cele în el cuprinse corespund în totul registrelor.

Având în vedere că pentru a stabili că extrasele de compt curent nu sunt exacte, apelanta arată că ele sunt conform cu registrul, când de fapt existau mai multe registre, că între cele două extrase de compt prezentate de intimată ar fi o contradicție cu privire la soldul debitor, și în fine că ele cuprind dobânzi și comisioane calculate peste prevederea contractului și în contra dispozițiilor prevăzute de legea cametei.

Având în vedere că în ce privește prima obiecțiune, ea nu poate avea evident nici un temei, întrucât mențiunea conform cu registrul, este o formulă stereotipă, întrebuițată în mod obișnuit de instanță și

care odată pusă pe extras face dovada până la înscrierea în falș ca sumele în el arătate corespund cu registrele din care au fost luate.

Având în vedere că din cuprinsul dosarului, rezultă că Banca intimată, odată cu prezentarea cererii de vânzare a gajului, a prezentat Președintelui Tribunalului pe lângă contractul de gaj și extrasul de compt legalizat din registrele Băncii în care se arată soldul debitor al apelantului.

Că acesta făcând opoziție, a cerut iar Tribunalul a admis ca intimata să prezinte extrase de compt de la originea comptului, 1 August 1928, și până la zi, extrase care au fost prezentate de intimată.

Că în asemenea condițiuni, diferența dintre cele două extrase este explicabilă și deci nu poate fi vorba cum pretinde apelantul nici din contradicție între ele și nici între ele și registre.

Având în vedere că apelantul a mai obiectat că extrasele de compt și deci registrele nu sunt ținute conform convenției obiecțiune pe care o bazează pe faptul că în convenție, se arată că sold debitor pe ziua de 1 Iulie 1928 suma de 3.711.750 lei pe când în extrasul de compt legalizat și deci în registre soldul debitor la aceeași dată ar fi de 3.709.000.

Având în vedere că această diferență de 2.000 lei reprezintă o diferență de dobândă a comptului anterior neadaogată cu ocazia înregistrării noului compt, diferență în minus în favoarea debitorului și dauna Băncii, pentru care cel dintâi evident nu are a se plânge.

Având în vedere că apelantul se mai plânge că i s'a calculat în cursul comptului și comisionul care nu se poate calcula de cât atunci când s'ar fi făcut operațiuni în compt, comisionul fiind datorat numai cu ocazia unui serviciu prestat.

Având în vedere că potrivit art. 1 puuctul 1 din contract, „la sumele debitoare va curge o dobândă de 10% pe an, un comision de 1 1/2% asupra întregului sold debitor cu începere de la 1 August 1928, ambele plătibile trimestrial cu dreptul pentru Bancă de a le spori anunțând pe debitor prin scrisoare.

Că mai mult art. IV al. ultim din contract prevede: „spre a ne achita în mod complet de sumele ce se vor curge chiar și în cazul când prețul rezultat din vânzarea gajului se va consemna la Casa de Depuneri;

Că față dar de aceste stipulațiuni ale contractului obiecțiunea apelantului cu privire la calcularea comisionului este neîntemeiată.

Având în vedere că prin opoziție, apelantul în vederea inexactității extrasului de compt curent, pe lângă alegațiunile de mai sus a cerut chemarea la interogator a Băncii creditoare și eventual o expertiză comptabilă, dovezi pe care nici în fața Tribunalului, nici în fața Curții nu le-a mai solicitat, astfel încât dovada soldului debitor pe baza extraselor de compt legalizat este pe deplin făcută.

Având în vedere că apelantul mai obiectează că potrivit art. 7 din legea Cametei, care are efect retroactiv, nu i se poate calcula o dobândă mai mare de 18% pe an și aceasta cu începere de la 7 Februarie 1929, ori această dispoziție legală nerespectată de bancă, ar diminua sau reduce cu totul comptul sumelor calculate.

Având în vedere că această chestiune nu poate fi

ridicată cu ocazia vânzării gajului când creanța se stabilește pe baza registrelor, ci ea urmează a fi discutată fie cu ocazia alcătuirii tabloului de distribuție a prețului rezultat din vânzarea gajului, fie în instanța de lichidare sau rectificare a comptului;

Având în vedere ca apelantul cu ultimă obiecțiune susține că intimata ar fi pierdut calitatea de creditoare gagistă prin faptul că a primit de la apelant polițe de rulment în valoare de 3.300.000 lei, pe care le-a scontat la Banca Națională.

Având în vedere că soldul debitor constatat prin actul de gaj și recunoscut de apelant este la 1 Iulie 1928 de lei 3.711.750, scont cambial lei 570.000, total lei 4.281.750, la care adăogând procent și comision la 7 Mai 1930, soldul debitor este de lei 4.892.200 iar la 4 August 1930 soldul debitor est de lei 5.168.800 ;

Că față de această situație, chiar dacă s'ar admite ipotetic că apelantul prin polițele emise și scomptate la Banca Națională ar fi achitat din creanță suma de 3.300.000 lei, pentru restul de creanță până la suma 5.168.800, dat fiind că gajul este indivizibil în sensul că garantează orice fracțiune a creanței principale, Banca nu putea ca atare să-și piardă calitatea de creditoare gagistă.

Având în vedere că art 5 al contractului intervenit între gârți — prevede pentru apelant obligațiunea de a da Băncii intimate polițe până la o valoare egală cu creditul acordat.

Că acest articol mai precizează că această operațiune nu produce nici un fel de novațiune cu privire la garanțiile date prin act.

Că față de această stipulațiune, că emiterea cambiiilor nu produce novațiune, raporturile dintre părți cu privire la constituirea gajului rămân dar cărmuite și mai departe de convențiunea intervenită între părți.

Cu aceste cambii potrivit scrisoarei apelantului din 23 Iulie 1929, au caracterul de polițe de rulment cu destinațiunea dar de a fi scontate.

Că acest caracter le este recunoscut și prin art. 5 al convenției care după ce stipulează că remiterea cambiiilor nu novează raporturile contractuale dintre părți, adaogă că Banca intimată are dreptul să uzeze de toate efectele ce legea i le conferă, în baza acestor instrumente de credit, și aceasta independent de drepturile ce rezulta pentru ea din prezentul act, singura obligațiune a Băncii este ca în caz când va încasa vre-o sumă în baza acestor cambii să crediteze cu aceasta comptul curent.

Având în vedere că în speță, Banca intimată uzând de dreptul conferit prin convenție, a scomptat acele polițe la Banca Națională, care prin scrisorile din 17 Martie, 3 și 5 Aprilie 1930, a înștiințat pe apelant că ele se află în portofoliul ei și să se prezinte la scadență pentru a le achita.

Având în vedere că din certificatul corpului de portărei de Ilfov prezentat de apelant, rezultă că aceste poliți nu au fost prezentate pentru protest.

Că din scrisorile aflate la dosar și adresate de Banca intimată, apelantului, ulterior scrisoarei Băncii Naționale și anterioară scadenței polițelor se constată că apelantul era invitat să se prezinte la Banca intimată pentru achitarea acestor polițe, achitare care după cum însus apelantul recunoaște și după cum rezultă și din extrasul de compt prezentat de intimată nu a avut loc.

Că așa fiind și această din urmă obiecțiune ridicată de apelant nu este întru nimic fondată.

Că față de aceste considerațiuni de fapt — și de

drept, apelul găsindu-se neîntemeiat a urmat ca atare a fi respins.

Văzând și cererea de cheltueli formulată de intimată pe care Curtea apreciind, le fixează la suma de 3000 lei.

Pentru aceste motive redactate de D-1 Consilier Ernest Ceaur Aslan, respinge.

Semnați: Al. Stîrcea, Ernest Ceaur Aslan, C. Pisău.

RECENZIE

I. POPESCU-ALBOTA. „Le Problème des deux ordres de responsabilité civile, contractuelle et délictuelle Le droit d'option”.

Bucarest 1933.

Distincțiunea între responsabilitatea contractuală și delictuală este încă de domeniul controversiei. Lupta se dă nu numai între partizanii teoriei dualiste și ai teoriei unitare, dar chiar între dualiști, care nu sunt de acord asupra caracterului fie de exclusivism reciproc și ireductibil al celor două feluri de responsabilitate, fie de întrepătrundere facultativă, cum pretinde teoria cumulului. În fine, chiar pentru promotorii acestei din urmă alternative, este neămurită calea de rezolvare a cumulului celor două responsabilități.

Unii pretind o aplicațiune integrală și distinctă a ambelor responsabilități, ceace este desigur excesiv, căci s'ar ajunge la o îndoită îndemnizare, realizându-se nu numai o reparațiune, ci o îmbogățire injustă.

Alții, deși își însușesc principial atât responsabilitatea contractuală cât și pe cea delictuală, nu rețin însă pentru a aplica la speță, decât regulile din ambele tabere, care sunt în măsură să procure o cât mai desăvârșită reparațiune a prejudiciului.

Victima, care prin ipoteză este o parte contractantă prejudiciată prin neexecutarea obligațiunii celeilalte părți, are deschisă, pentru reparațiunea prejudiciului suferit — după această teorie — atât calea contractuală cât și pe aceea a răspunderii delictuale, putând nu numai a alege între cele două ordine de responsabilități, ci putând chiar să le cumuleze și să rețină regulile cele mai favorabile.

Se acordă astfel contractantului prejudiciat prin neexecutarea obligațiunii cocontractantului său, dreptul de a se prevala, după libera alegere, fie de responsabilitatea delictuală fie de aceea contractuală. Este ceace doctrina denumește „drept de opțiune” în materie de responsabilitate.

D-nul I. Popescu-Albota, în lucrarea ce a făcut să apară acum sub titlul de mai sus, își propune să studieze dreptul de opțiune astfel definit, construind o entuziastă pledoarie în favoarea teoriei cumulului, în cadrul căreia situiază dreptul de opțiune.

Autorul încearcă dela început o precizare a noțiunii de opțiune, deosebind-o de problema celor două ordine de responsabilitate, a cărei persistență nu se datorește decât pedagogismului tradițional și reminiscenței ideei de pedeapsă privată, care n'a dispărut încă din mentalitatea juridică modernă.

O expunere a doctrinei ne-cumulului, un studiu critic al prelușurilor deosebiri între responsabilitatea delictuală și contractuală, precum și o fină analiză a ideei de culpă, în tendință de obiectivare continuă, în raport cu ideea de drept conținută în răspunderea civilă, pregătesc construcțiunea juridică, spre care tinde lucrarea ce ne preocupă.

Fundamentul acestei construcțiuni rezidă tocmai în concepțiunea ce adoptă autorul în materie de culpă. Natura culpei nu are a varia după cum pretinde teoria clasică, în raport cu natura obligațiunii neexe-

cutate, care poate fi contractuală sau legală. Din potrivă, culpa are o structură proprie independent de obligațiunea ce a fost calcată. Ea consistă în orice activitate omenească anormală, contrarie regulei, care cârmuesc pe oameni în societate și care ca atare nu poate fi generalizată și nu poate alcătui o normă generală de conduită. Astfel înțelegea culpa va fi aceeași în delict ca și în neexecutarea contractului, căci în ambele cazuri este vorba de un act anormal a cărui generalizare ar periclită ordinea socială.

Este interesant de relevat semnificația deosebită pe care o ia teoria cumulului în cadrul concepțiunii unitare de responsabilitate civilă.

Pentru d-nul I. Popescu-Albota, ca și pentru ceilalți partizani ai teoriei unitare, responsabilitatea civilă este una singură. Distingețiunea între domeniul contractual și delictual persistă totuși, după d-nul I. Popescu-Albota. Ea nu e dictată de o diferență de natură juridică, ci de condițiuni distincte de aplicare tehnică. Iar opțiunea, nu este decât un mijloc de tehnică juridică, prin care responsabilitatea civilă se adaptează nevoilor practice.

Pentru a se ajunge la această afirmațiune este utilă, desigur, o mai adâncă înțelegere a rostului juridic al răspunderii civile, care în toate cazurile se reduce în ultimă analiză la *trebuința de restabilire economică sau morală a unui patrimoniu, dezaxat prin fapta raționalmente voită a altuia*. Acesta socotim că este principiul de drept ce stă la baza responsabilității civile, în oricare din domeniile ei. Unitatea lui științifică, nu impune însă și o unitate tehnică. D-nul I. Popescu-Albota ajunge la această din urmă concluziune. Premisa d-sale însă este diferită de a noastră: „La responsabilitate civile, — spune d-sa (pag. 54) — tant contractuelle que delictuelle, a toujours une source unique, la loi, et de la son unité. On ne saurait jamais poser comme fondement de la responsabilité contractuelle, la volonté des parties et la considérer comme un effet de l'obligation conventionnelle. La responsabilité contractuelle, il ne faut pas s'y méprendre, ne nait pas du contrat, mais de la violation du contrat et dans ce cas, elle trouve sa source dans la loi, l'art. 1382 c. civil”.

Pentru d-sa, așadar, rațiunea unității științifice a răspunderii civile stă în izvorul ei unic: legea. Observăm însă că legea e un mijloc tehnic ca și contractul, fără a avea o preeminență științifică justificată. Iar argumentul, că violarea contractului, nu mai e de domeniul său, ci de acel al legii, ni se pare contrazis de generalitatea spețelor, în care direct sau indirect contractul organizează lichidarea acestei violări.

Prin urmare nu împrejurarea că ar isvorî întotdeauna din lege asigură unitatea responsabilității civile. Această unitate o conferă baza ei științifică, principiul ce am indicat mai sus, care rămâne persistent, unitar, în variațiunea aplicațiilor legale sau contractuale.

Unității științifice a responsabilității civile, îi corespunde o organizare tehnică variată. Nimic mai firesc decât ca aceeași regulă științifică să folosească mijloace de realizare diferite, după domeniul în care se aplică. D-nul I. Popescu-Albota urmând doctrina curentă, distinge o tehnică legală și una contractuală. Putem adăoga însă, și un domeniu special actului juridic unilateral, care deasemeni este științificește susceptibil în anumite cazuri, de a da loc la răspundere civilă.

Există cumul — și deci drept de opțiune — între aceste variate posibilități de aplicare a aceluiaș prin-

cipiu de responsabilitate?

După d-nul I. Popescu-Albota, este loc la opțiune oricâteori este vorba nu numai de neexecutarea obligațiunii contractuale (ceea ce ne-ar lăsa în domeniul strict contractual), ci de degenerarea acestei neexecutări într'un delict civil care depășește limitele cercului contractual (pag. 211).

Cu alte cuvinte, condițiunea opțiunii ar fi coexistență contractualului și delictualului.

Dar atunci logica opțiunii credem că apare întunecată.

În adevăr, acțiunea rezultând din contract, va realiza principiul științific al răspunderii civile în întreaga sa aplicațiune contractuală. Dacă totuși victima, pe această cale, n'a obținut reparațiunea de săvârșită a prejudiciului suferit, este pentru că principiul răspunderii civile de astădată nu se limita la tehnica contractuală. Contractantul în culpă, nu a sfârșmat numai contractul — ceea ce s'a reparat prin jocul acțiunii contractuale, — ci a produs cu ocaziunea acestei culpe contractuale un dezechilibru distinct în patrimoniul victimei. Acest dezechilibru, care nu se confundă cu acel precedent, trebuie desigur reparat în virtutea aceluiași principiu unitar de răspundere civilă, dar reparațiunea comportă o tehnică particulară, denumită delictuală.

Responsabilitatea există continuu în aceste deosebite aplicațiuni, pentru că este una și aceeași. Aplicațiunile ei tehnice însă nu pot coexista. Logicește ele se succed. Judecătorul va măsura răspunderea delictuală în funcție de soluțiunea acelei contractuale. Ea reprezintă diferența între prejudiciul integral și reparațiunea ce s'a putut realiza contractualmente.

Opțiune nu mai poate fi, dacă ea înseamnă ceea ce susține d-nul I. Popescu-Albota, adică liberă alegere între două aplicațiuni tehnice ale aceluiași principiu. Căci un termen dispăre necesarmente, când celălalt apare.

Problema astfel pusă nu are numai un interes teoretic, ci este din contră de natură a naște însemnate consecințe practice.

În primul rând soluțiunea ce am schițat, evită cumul de indemnități integrale care ar transforma prejudiciul în cauză de îmbogățire. Evită deasemeni rezultatul straniu la care se ajunge în teoria d-lui I. P. A. unde victima va împrumuta domeniului contractual mijloacele de probațiune, pe care le va utiliza simultan în dovedirea prejudiciului delictual, imprezibil în momentul încheerii contractului (comp. Reg. 14 Dec. 1926, D. P 1927, 1—105 nota critică L. Jossierand). O atare consecință este dela sine înlăturată când admitem intervențiunea numai subsidiară a regulii delictuale, în cazul în care răspunderea civilă născută prin contract excede limitele distruse ale acestuia, în dauna ea însăși distinctă de aceea contractuală, a patrimoniului victimei (argument art. 1085 c. civ.).

Reflexiunile ce am înfățișat, nu sunt decât câteva din acele pe care le sugerează lucrarea întocmită conștiincios, și bogat documentată, de d-nul I. Popescu-Albota. Deopotrivă critică și constructivă, cu un/scriș vioi și corect, ea asigură autoului un început de legitime speranțe.

Virgil L. Veniamin

Doctor în științe juridice și economice
din Paris

Licențiat în litere și filozofie
avocat